

Parc natural de s'Albufera de Mallorca

Govern de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient

(c) Biel Perelló

Foto: Centre de Recepció, Sa Roca (c) Biel Perelló

S'Albufera és la zona humida més extensa i més important de les Balears. Es tracta d'un antic llac separat de la mar per una línia de dunes, que al llarg de segles - però sobretot en els dos darrers, per influència humana - s'ha anat reblint de sediments, fins formar una extensa planura inundable. El Parc Natural empara 1.646,5 ha, sobretot de prat (zona humida) però també de dunes.

S'Albufera té un origen molt antic, però ha variat en extensió i característiques segons els canvis en el nivell de la mar. Encara que podem descriure formacions de prat en aquesta zona de l'Era Terciària (18 milions d'anys enrera), l'actual zona humida es va formar fa menys de 100.000 anys, amb un cordó dunar del qual encara tenim testimonis en forma de turons arenosos poblats de pinar, (de sa Roca a ses Puntes). Les dunes marines actuals, de Can Picafort al Port d'Alcúdia, són més modernes, d'uns 10.000 anys d'edat. El clima és mediterrani, relativament humit amb relació al Pla de Mallorca.

L'aigua

Es la base de la riquesa biològica de s'Albufera. El fet que la major part del Parc Natural romangui inundat, o ben humit, una gran part de l'any, permet el creixement continuat de la vegetació, diversa segons la profunditat, la proximitat a la mar (per la sal), i el tipus de terreny. Les diverses plantes són aliment o refugi de moltes espècies d'animals, de les quals altres animals s'alimenten. La varietat d'organismes vius és, per tant, molt gran. S'Albufera és el conjunt d'ecosistemes amb més biodiversitat de les Balears. S'Albufera rep gran part de l'aigua que plou sobre 640 Km² de Mallorca gràcies als torrents i als ullals (afloraments d'aigües subterrànies). Les entrades a l'estiu d'aigua del mar no són importants en quantitat però afecten la vegetació i la fauna.

Foto: Pont de Son Carbonell, PN de s'Albufera

Foto: Vaca mallorquina (c) Biel Perelló

La gestió del Parc

La gestió de s'Albufera correspon al Govern de les Illes Balears. Una Junta Rectora amb una àmplia representació social és el principal òrgan de participació i control del Parc.

Un equip multidisciplinari de la Conselleria de Medi Ambient i de l'IBANAT treballen dia a dia en tasques tan diverses com la gestió, l'educació ambiental, la informació als visitants, l'administració, el seguiment naturalístic, la vigilància, el manteniment i les feines agrícoles i ramaderes.

Un dels eixos prioritaris en la gestió del Parc és el manteniment de la quantitat i qualitat de l'aigua que discorre per llissers i canals. A tal efecte es draguen i segueixen periòdicament els canals principals, es fan nets els malecons i es controlen els fluxos d'aigua mitjançant comportes. També s'analitzen mensualment diferents paràmetres fisicoquímics de les aigües. Per a l'obertura d'aigües lliures i la diversificació d'hàbitats es fa servir el ramat. L'ús de vaques mallorquines és peça clau també per a la conservació d'aquesta raça autòctona. En alguns punts concrets s'utilitzen també els cavalls de la Camarga i els búfals asiàtics. Els resultats del control de la vegetació mitjançant pastures han estat espectaculars per a la biodiversitat del Parc.

Una altra actuació feta per a recuperar la biodiversitat ha estat la reintroducció d'espècies que havien desaparegut, com el gall faver i el bec vermell, que ja s'han fet habituals i crien a s'Albufera. També es controla la presència d'espècies invasores, perjudicials per a la flora i la fauna autòctona, com les tortugues de Florida, els moixos orats, les carpes i diverses plantes al·lòctones.

La gestió de s'Albufera no s'adreça només a la biodiversitat; un dels objectius és també mantenir i recuperar els usos tradicionals, com la pesca de l'anguila, el conreu d'arròs a sa Marjal, l'artesania de la canya i la bova... Una peça bàsica per a la gestió de s'Albufera és el Programa de seguiment i recolzament a la recerca. Des del Parc es realitzen diverses activitats de seguiment (ornitològic, de vegetació, meteorològic, etc.). Però el parc natural de s'Albufera de Mallorca no és només obert a la ciència, està obert a la gent: els turistes, les famílies, els naturalistes, fotògrafs, escolars i tothom que vulgui gaudir de la natura. Per fer la visita més interessant i profitosa, es disposa d'un centre de recepció, una exposició permanent, un conjunt d'itineraris, aguaites, punts i torres d'observació, personal dedicat a la informació i l'educació, i publicacions en diverses llengües.

La implicació de les poblacions veïnes en el procés de conservació de s'Albufera és objecte d'atenció preferent. Els habitants de la comarca tenen preferència a l'hora de participar tant de les activitats de voluntariat com dels programes educatius del Parc.

Foto: Agre neg. Ardea purpurea (c) Sebastià Torrens

<http://www.mallorcaweb.com>

Vegetació

La descripció biològica ha de començar per la vegetació, dominada pel canyet (*Phragmites australis*), la cesquera (*Cladium mariscus*) i la bova (*Thypha latifolia*), herbes gegants que viuen als terrenys inundats. Són molt importants les plantes que viuen submergides en els canals, llissers (petites llacunes) o sobre el prim (els terrenys normals de s'Albufera, secs a l'estiu i humits a l'hivern). D'elles podem destacar l'herbei de fil (*Potamogeton pectinatus*) la cua de mart (*Ceratophyllum submersum*). A les zones més salabroses, entre altres, creixen el jonc (*Juncus* sp.) i l'herba salada (*Salicornia* sp.). Entre els arbres convé citar al poll blanc (*Populus alba*), l'om (*Ulmus minor*) i el tamarell (*Tamarix* sp.). La vegetació de les dunes és molt distinta, inclou espècies molt adaptades a les difícils condicions de l'arenal, com el lliri de mar (*Pancretium maritimum*) i raríssimes, com l'endèmic peu de milà (*Thymelaea velutina*), o el ginebró de fruit gran (*Juniperus oxycedrum macrocarpa*). Convé esmentar aquí la gran diversitat de fongs existents: 66 espècies; una d'elles, *Psatyrella halofila*, nova per a la ciència, va ésser descoberta a s'Albufera l'any 1992.

Foto: Orquídea polinada subsp. reboutei (c) Biel Perelló

La fauna

Quant a la fauna, destaca la riquesa de peixos (29 espècies, quasi totes d'origen marí), els més importants dels quals són: l'anguila (*Anguilla anguilla*), les llisses (diverses espècies de mugílids). Entre els amfibis domina el granot (*Rana perezi*), i entre els rèptils la serp d'aigua (*Natrix maura*) i la tortuga d'aigua (*Emys orbicularis*). Els mamífers més abundants són els rosegadors (rates i ratolins) i les ratapinyades (8 espècies), amb rareses tals com el ratpenat de bosc (*Barbastella barbastellus*).

La diversitat i importància dels invertebrats és molt gran. Els grups més notables són les libèl·lules, els dípters (amb espècies úniques), les aranyes, els escarabats i, sobretot, les papallones nocturnes, de les quals es coneixen més de 300 espècies.

Però el grup d'animals més famós i més apreciat és el dels aucells. Les aus que viatgen fàcilment entre maresmes separades per cents o milers de Km, hi troben menjar i refugi.

Els distints ambients (secs o inundats de profunditat i vegetació distints), tots ells molt productius, permeten la vida d'una gran varietat d'espècies. A s'Albufera s'han observat fins ara 271 espècies, més de les dues tercers parts de totes les espècies d'aucells de les Balears.

Són 61 les espècies reproductores habituals al Parc, entre les quals convé distingir les sedentàries (que s'hi mantenen tot l'any) i les estivals (que migren cap al sud acabada la cria). Un tercer grup són les espècies hivernants, que venen del nord per passar els mesos més freds. Hi ha els grans esbarts d'aneres (cullerots, cel·les, moretons, siuladors...), agrons de distintes espècies, estornells...

Comptant sols les grans aus, arriben a ser més de 10.000 les que hivernen a s'Albufera. Les espècies que visiten el Parc al curs dels seus viatges, però que hi fan estades de pocs dies, són els migrants. Esmentem entre elles les cel·les blanques, molts limícoles, oronelles... Un darrer grup són els divagants, de presència gairebé ocasional com les grues i els ibis negres.

S'Albufera de Mallorca: Parc Natural.

Mitjançant el Decret 4/1988 de 28 de gener, i en aplicació de la Llei 15/1975, de 2 de maig, d'espais naturals, s'Albufera de Mallorca fou declarada Parc Natural. Aquesta declaració suposa el compliment d'un seguit de funcions, les quals són, fonamentalment; la conservació i restauració dels valors naturals i culturals; la potenciació de les activitats educatives, científiques i de contacte home-natura, i l'harmonització del Parc en el context socio-econòmic comarcal i de Mallorca.

S'Albufera de Mallorca és:

Zona humida d'importància internacional inclosa al Conveni de Ramsar
Zona d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA)
Lloc d'Importància Comunitària (LIC)

HORARIS, ACCESSOS I CONSELLS PER A LA VISITA

HORARIS

L'horari de visita del Parc és de 9 a 18 h entre l'1 d'abril i el 30 de setembre, i de 9 a 17 h entre l'1 d'octubre i el 31 de març. La visita al Parc ÉS GRATUÏTA però ES REQUEREIX UN PERMÍS que s'ha de sol·licitar al Centre de Recepció (obert de 9 a 16 h tot l'any, excepte el dia de Nadal i el de Cap d'Any).

Per a visites en grup es requereix un permís especial que s'ha de sol·licitar amb antelació, informau-vos al Centre de Recepció o al telèfon del Parc.

ACCESSOS

L'ACCÉS AL PARC ÉS A PEU O EN BICICLETA pel Pont dels Anglesos. Podeu aparcar els vehicles en els vials de les urbanitzacions properes a l'entrada o a l'aparcament habilitat a l'efecte, situat enfront de l'Hotel Parc Natural. Les persones amb problemes de mobilitat poden sol·licitar unes condicions especials de visita al telèfon del Parc.

Les Normes del Parc Natural de S'Albufera

- Respectau la natura i els valors que han fet possible aquest espai protegit. No està permesa la recollida de plantes, flors, animals o les seves restes.
- Circulau sempre pels camins indicats, a baixa velocitat amb les bicicletes i respectant la senyalització existent. Abans d'iniciar la visita informau-vos al Centre de Recepció de l'estat actual dels itineraris.
- No està admesa l'entrada al Parc de les bicicletes de més de dues rodes.
- Respectau l'horari de visita del Parc.
- Els renous molesten els animals i els altres visitants. Circulau en silenci.

- No es pot menjar dins els observatoris ni efectuar picnics dins el Parc. En tot cas utilitzeu les taules de sa Roca per a un breu espai de temps.
- No estan admeses les activitats esportives dins el Parc (fúting, circuits eqüestres o de bicicleta de muntanya, etc...).
- Al Parc hi ha bestiar a lloure, respectau l'estat de les barreres.
- Els animals domèstics (cans sobretot), espanten la fauna. No els entreu al Parc.
- En cas d'incompliment de la normativa, el personal del Parc pot revocar el permís de visita.
- Col·laborau en la conservació del Parc, aportant suggeriments per millorar aquest espai natural protegit.

Per a contactar amb el Parc:
Parc natural de s'Albufera de Mallorca
Llista de Correus
E-07458 Can Picafort - MALLORCA
Tel: 971 89 22 50
Fax: 971 89 21 58

Conselleria de Medi Ambient
Av. Gabriel Alomar i Villalonga, 33
07006 Palma
Tel. 971 17 68 00
Fax. 971 17 66 66

TELÈFON D'EMERGENCIES

Tots els dissabtes hi ha visites guiades al Parc de les 10 a les 12 h. Requereixen concertació prèvia al telèfon del Parc.

Govern de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient